

142

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

H. MATEI

TURNEUL DE PRIMĂVARĂ

★

EDITATA DE REVISTA ȘTIINȚA ȘI TEHNICA

HORIA MATEI

TURNEUL DE PRIMĂVARĂ

*

Referent științific: conf. univ. MIHAI DRĂGĂNESCU

Coperta-desen: MAGDALENA BRAUN

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"
Anul VI — Nr. 142

COLȚUL CITITORILOR

Dragă redacție,

Sîntem cititori pasionați ai literaturii științifico-fantastice. Recunoaștem că nu am urmat îndemnul dv. de a ne abona la colecție, ceea ce nu ne împiedică totuși s-o citim cu regularitate.

Povestirile — bune sau mai puțin bune — pe care le-ați publicat au stîrnit în rîndul nostru discuții aprinse cu concluzii nu totdeauna concordante. Am avea multe să vă spunem, ca, desigur, și alți cititori. Credem că ar fi interesantă și utilă și pentru dv. și pentru noi o mai strînsă colaborare a redacției cu cititorii colecției. Desigur că prin consfătuirile organizate și prin scrisorile primite redacția ține legătura cu cititorii ei; socotim totuși că un loc foarte potrivit pentru aceasta ar fi și broșurile colecției, sub forma unei rubrici publicate la sfîrșitul fiecărui număr.

Această rubrică ar putea să fie de fapt un fel de club al prietenilor colecției și prin intermediul ei ne-am putea comunica totodată anumite realizări tehnice, literare etc.

Dv. ce părere aveți? Așteptăm cu nerăbdare să ne răspundeți.

„Cercul de studii științifice"
Școala medie nr. 1 „N. Bălcescu"
București

Dragi prieteni,

Rîndurile voastre — ca și acelea trimise de alți prieteni ai colecției — ne-au prilejuit bucuria de a vedea că strădaniile noastre sînt urmărite de cititori cu însuflețire și cu un ochi critic și tovărășesc.

Întotdeauna ne-a interesat extrem de mult opinia cititorilor noștri în legătură cu „povestirile bune sau mai puțin bune" pe care le-am publicat. Și fără îndoială tocmai această opinie ne-a ajutat să înaintăm în activitatea noastră, i-a stimulat pe autori să-și îmbunătățească munca, să învingă multiplele dificultăți ivite în calea edificării celui mai tînăr front al literaturii noastre: genul științifico-fantastic.

Propunerea pe care ne-o faceți ni se pare atrăgătoare atît pentru cititori cît și pentru noi. De aceea, începînd din numărul acesta, vom publica un „Colț al cititorilor", prin care fie că vom răspunde celor mai interesante scrisori, fie că vom semnala unele realizări deosebite ale prietenilor colecției.

Așteptăm, așadar, dragi cititori, să ne scrieți!

REDACȚIA

CAPITOLUL ÎNTÎI

Unde aflăm cîte ceva despre activitatea profesorului Roland Despreux

In după-amiaza zilei de 12 martie, un tînăr înalt, îmbrăcat într-un pardesiu de culoarea părului de cămilă, intră în holul hotelului „Ambasador" și se îndreptă spre biroul portarului. După ce aruncă o privire pe ceasul-brățară și se convinse că nu mai lipseau decît puține minute pînă la ora cinci, se adresă funcționarului de la poartă:

— Aș dori să vorbesc cu domnul Despreux din Paris. Profesorul Roland Despreux.

Portarul răsfoi registrul. Apoi:

— Etajul III, camera 306.

După ce privi tabloul din spatele său, să vadă dacă este cheia în căsuța ei, întrebă:

— Pe cine să anunț ?

— Anton Ciuperceanu, secretarul Federației de șah a R.P.R.

Funcționarul chemă la telefon camera 306 de la etajul III și după o scurtă convorbire îi comunică vizitatorului:

— Profesorul Despreux coboară peste cîteva minute. Vă roagă să luați loc în hol.

Tînărul cu pardesiu de culoarea părului de cămilă mulțumi, apoi alese o măsuță retrasă într-un colț și se așeză. Luă cîteva reviste și le răsfoi distrat Ochii îi alunecau însă peste fotografii și text fără să le prindă înțelesul și i se îndreptau mereu spre scara pe care urma să coboare cel așteptat.

Profesorul Roland Despreux nu era la prima lui vizită în țara noastră. Anton Ciuperceanu îl cunoscuse încă în urmă cu patru ani, în care timp fuseseră aproape tot timpul în corespondență. Profesorul era de mai mulți ani președintele Federației internaționale de șah și una din cele mai cunoscute personalități în rîndul amatorilor din toate țările ale nobilului sport al minții.

Sosise în urmă cu cîteva zile la București, pentru unele chestiuni legate de organizarea tradiționalului turneu internațional al țării noastre, a „turneului de primăvară", cum i se spune. Anul acesta, turneul se arăta a fi deosebit de interesant. Mai întîi, fiindcă zece maeștri reputați din numeroase țări își anunțaseră participarea, între alții și maestrul american Dacosta, care, în cei doi ani de cînd apăruse la diferite turnee și campionate, nu fusese încă învins. Apoi, fiindcă acest turneu era ultima manifestare mai însemnată de acest fel înainte de marele turneu de la Amsterdam — așa-zisul „turneu al candidaților" —, care urma să decidă cine va juca cu marele maestru sovietic Vinogradov pentru titlul de campion mondial.

Anton Ciuperceanu fusese destul de mirat cînd profesorul Despreux îl rugase să-l viziteze în după-amiaza aceasta la hotel. Faptul în sine nu avea, desigur, nimic neobișnuit. Totuși, invitația fusese făcută pe un ton și în termeni care-i dăduseră de gîndit tînărului secretar al federației de șah. După ultima ședință a comitetului de organizare a turneului, care avusese loc chiar în dimineața aceasta, profesorul Despreux îl luase de braț și-l trăsese deoparte:

— Vreau să-ți fac o rugăminte, îi spusese el.

Ciuperceanu nu vorbea foarte bine franceza, dar înțelegea totul.

— Dacă nu te deranjează prea mult, continuase profesorul, aș vrea să ne vedem astăzi la ora cinci. Avionul meu pleacă în zori, așa că mi-a rămas numai după-amiaza de astăzi.

Spunînd acestea, președintele își tot răsucea un nasture de la haină, ceea ce la el trăda o oarecare nervozitate.

— Cu plăcere, răspunsese Anton Ciuperceanu. Apoi așteptase ca președintele federației internaționale să-i dea cîteva lămuriri asupra scopului întrevederii.

Părînd a citi întrebarea mută din ochii tînărului, profesorul tuși încurcat:

— In ceea ce privește cele ce vom discuta, spusese ezitînd, te rog să ai răbdare pînă după-amiază. E o chestiune... o chestiune... cum să spun... confidențială. Aș prefera ca deocamdată să rămînă între noi.

La despărțire, profesorul Despreux îi strînsese mîna și, drept rămas bun, adăugase:

— Atunci, pe după-amiază, la hotel.

Și, înainte de a se urca în automobilul care-l aștepta, îi strigase:

— La ora cinci!

Acesta era motivul pentru care Anton Ciuperceanu, tînărul secretar al federației noastre de șah, întrebase de profesorul Despreux din Paris și-l aștepta în holul hotelului „Ambasador". Iar tonul în care profesorul îi ceruse convorbirea, precum și termenii pe care îi folosise dădeau de gîndit tînărului; aceste gînduri îl împiedicau să se poată concentra asupra revistei pe care o ținea în mînă și pe care o răsfoia mecanic.

Cititorul acestor rînduri ar putea să fie oarecum mirat de faptul că Anton Ciuperceanu acorda atita importanță intrevederii cu profesorul Roland Despreux. Ba, mai mult decît atît, ar putea să nu găsească nimic neobișnuit in faptul că un oaspe străin vrea să comunice ceva secretarului federației noastre de șah, pe care-l cunoscuse in cursul uneia din vizitele sale, chiar dacă e vorba de ceva confidențial. A doua zi in zori, profesorul Despreux părăsea țara noastră și poate că-i va cere tînărului său cunoscut să-i trimită cîteva fotografii pe care le comandase și nu erau încă gata sau poate că-l va ruga să-l achiziționeze un disc cu melodia dansului nostru „Perinița", atît de popular peste hotare...

Dar Anton Ciuperceanu era convins că e vorba de cu totul altceva decît de un mic serviciu. Ceva din atitudinea profesorului Despreux, din tonul pe care-l folosise cînd îi ceruse întrevederea îl făcea să presupună că trebuie să fie vorba de o chestiune mult mai serioasă. Și apoi, președintele federației internaționale era renumit pentru sobrietatea sa, pentru calmul care in cercurile șahiste făcea să circule și unele anecdote. Nu, dacă profesorul Roland Despreux, pe care nimeni și nimic nu-l putea scoate din liniștea lui, îi cerea o întrevedere și insista atît de mult ca discuția să rămînă confidențială, trebuia să fie ceva foarte serios.

In hol era cald. Anton Ciuperceanu își scoase pardesiul și aprinse o țigară. Suflînd fumul in tavan, se gîndi la personalitatea complexă și interesantă a celui pe care-l aștepta. Profesorul Roland Despreux era un savant cu faimă mondială în domeniul istoriei, unul dintre cei mai reputați medievaliști. In afară de aceasta, era un pasionat cercetător al originii și istoriei jocului de șah și un nu mai puțin pasionat problemist și teoretician.

Nu numai specialiștii, dar și mulți iubitori ai jocului de șah au primit cu interes lucrările sale despre originea indiană a jocului, despre evoluția lui în China veche, în Japonia, Coreea și Persia, precum și studiul său asupra variantelor jocului de șah în țările arabe, în timpul dinastiilor omiade și abaside. Profesorul Roland Despreux este unul dintre traducătorii și comentatorii celebrului „Manuscris de la Göttingen", ai acelui pergament redactat în limba latină și datînd din jurul anilor 1480—1520 și care — păstrat in biblioteca Universității din Göttingen — constituie primul document de literatură șahistă în forma modernă a acestui joc. Și tot lui i se datorează interesantele studii asupra manualului de șah din 1497 al lui Lucena și asupra unor lucrări similare din secolele XVI—XVII, cum sînt cele ale spaniolului Ruy Lopez și ale italienilor Polerio și Greco.

Acestor merite ale sale în domeniul istoriografiei șahului, precum și celor cucerite ca analist, comentator și problemist, le datorează profesorul Roland Despreux alegerea sa ca președinte al Federației inter-

naționale de șah, calitate pe care o deține de cîțiva ani. Alegerea sa a fost așadar rodul și răsplata unei munci îndelungi și răbdătoare, care se bucură de autoritate în foarte multe țări.

De cînd se află în fruntea forului suprem al activității șahiste mondiale, el n-a încetat să militeze pentru a face ca vechiul și ingeniosul joc de șah să devină un factor de întărire a legăturilor și înțelegerii între popoare, obținînd succese de seamă și cucerind noi și incontestabile merite în acest domeniu.

In timp ce Anton Ciuperceanu se gîndea la toate acestea, obiectul gîndurilor sale, profesorul Roland Despreux, apăru pe scara ce ducea către etajele hotelului. Era un om de statură mai degrabă scundă, cu fruntea înaltă și ușor încărunțit la tîmple.

Cu pași mărunți și deși se apropie de Ciuperceanu și-i strînse mîna cu căldură :

— Sper că nu te-am făcut să aștepți prea mult.

Apoi luă loc pe fotoliul din fața lui Anton Ciuperceanu și tuși încurcat, așa cum făcuse și de dimineață, cînd îi ceruse întîlnirea.

— Ceea ce îți voi spune acum, zise apoi, este o chestiune foarte delicată și sînt nevoit să-ți cer din nou, să insist chiar, ca deocamdată să rămînă strict între noi. E vorba de maestrul Martin Dacosta.

CAPITOLUL AL DOILEA

Unde asistăm la o interesantă discuție despre maestrul Martin Dacosta

Inainte de a continua, profesorul Despreux începu din nou să-și răsucească nasturele de la haină, semn de oarecare neliniște, de iritare și în același timp de încurcătură.

Anton Ciuperceanu simți nevoia să-l ajute :

— Maestrul Dacosta, făcu el, urmează să sosească poimîine. Este unul dintre favoriții campionatelor noastre internaționale.

— Da, știu.

Profesorul continua să-și frămînte nasturele :

— Sosește poimîine. Din păcate, eu sînt nevoit să plec mîine, așa că nu voi putea asista la această interesantă competiție. Am încercat să-mi amîn plecarea, dar am fost chemat telegrafic la Amsterdam. Organizarea turneului candidaților reclamă prezența mea acolo.

Tînărul clătină capul. Știa că președintele federației internaționale încercase să-și amîne plecarea, că insistase chiar ca pregătirile pentru turneul de la Amsterdam să se facă fără el. In ultima clipă însă, vicepreședintele federației, care urma să-l înlocuiască, se îmbolnăvise.

— Te rog să mă ierţi, continuă profesorul Despreux, dacă am să încep cu cîteva amănunte biografice despre Martin Dacosta. Am să te plictisesc poate...

— De loc, il asigură tînărul. De altfel, cunosc, în general, viaţa maestrului american. Am publicat o scurtă notiţă biografică şi în revista noastră de şah.

— Mă îndoiesc, zise profesorul liniştit, că notiţa biografică apărută în revista dumneavoastră de şah, publicaţie pe care o apreciez pentru conţinutul ei teoretic de valoare ridicată, avea şi datele biografice pe care le posed eu.

— N-am vrut să... vreau să spun că..., făcu tînărul încurcat.

— Să lăsăm asta. Toate revistele de şah din lume au publicat notiţe biografice despre Martin Dacosta, a cărui ascensiune rapidă, aş putea spune fulgerătoare chiar, a stîrnit o justificată uimire în toate cercurile şahiste. Dar nici una din aceste reviste nu cunoaşte unele amănunte din viaţa marelui maestru american, unele amănunte foarte... interesante; da, acesta e cuvîntul: interesante.

Bătrînul savant ridică ochii spre interlocutorul său, curios să vadă efectul pe care l-au produs vorbele sale. Acesta era foarte atent. Dacă un om potolit şi cu un calm care devenise proverbial printre şahiştii din lumea întreagă folosea asemenea termeni, apoi era sigur că lui Anton Ciuperceanu îi va fi dat să afle unele lucruri într-adevăr neobişnuite.

— Pînă acum doi ani, continuă savantul, numele Martin Dacosta era complet necunoscut. Da, nu sînt nici doi ani din primăvara aceea cînd, la Rio de Janeiro, un tînăr de 21 de ani, de care nu auzise nimeni, pe numele său Martin Dacosta, a cîştigat un turneu la care participau cîţiva maeştri consacraţi, de incontestabilă valoare, maeştri cu practică îndelungată şi multă experienţă. Cum obţinuse să fie înscris ca participant la turneu, a rămas pînă acum un mister. A fost probabil o fantezie a organizatorilor, a colegilor noştri sud-americani. Iar după ce a cîştigat turneul, nimeni nu şi-a mai pus întrebarea cum ajunsese să participe; acum era Martin Dacosta, cîştigătorul, maestrul. Şi toate astea, cînd nici nu împlinise 21 de ani!

— La valeur n'attend pas le nombre des années, talentul nu ţine seama de vîrstă, replică pe jumătate în glumă Anton Ciuperceanu, citînd din Corneille, compatriotul profesorului Roland Despreux. Istoria mai veche şi mai recentă a şahului menţionează cazurile unor copii...

— Ştiu, ştiu, îl întrerupse zîmbind profesorul Despreux. Mulţi copii au dovedit precocitate la jocul de şah, aşa cum alţii s-au arătat a fi foarte precoci în ceea ce priveşte matematica sau muzica. La vîrsta de şapte ani, Mozart a întreprins un turneu la Paris şi la Londra, după ce i s-au tipărit primele sonate pentru vioară. Iar Samuel Reshevsky, la opt ani uimea lumea şahistă europeană, dînd simultane la zeci de

mese. De ce n-ar fi Martin Dacosta maestru la vîrsta de 21 de ani ?

— Da, spuse Ciuperceanu. De ce nu ?

— Să lăsăm deocamdată întrebarea fără răspuns şi să trecem mai departe, urmă savantul. Ascensiunea lui Dacosta a fost fulgerătoare. Astăzi, la mai puţin de doi ani de la prima sa participare la un turneu, el este socotit printre primii trei sau patru maeştri din lume. Şi pe bună dreptate: s-a clasat pe primul loc la toate competiţiile la care a participat.

— Şi în această privinţă, precedentul a fost mai de mult creat.

Anton Ciuperceanu nu voia să-l contrazică pe bătrînul savant, către care se simţea atras. Îi plăceau felul lui liniştit, grija pe care o punea în alegerea cuvintelor.

— A fost creat, continuă tînărul zîmbind. Gîndiţi-vă la maestrul sovietic Mihail Tal. În 1957 era aproape necunoscut, iar în 1960 era de două ori campion al Uniunii Sovietice, învingător în turneele internaţionale de la Porto Roj şi Zürich şi în meciul cu Mihail Botvinik pentru campionatul mondial. Şi cîţi ani avea atunci ? 23 ! Adică vîrsta pe care o are astăzi Martin Dacosta.

— Ai dreptate. Numai că aici trebuie să luăm în considerare un amănunt. Maestrul sovietic Mihail Tal era, aşa cum ai spus, aproape necunoscut. Aproape... Cu alte cuvinte, nu-şi cucerise încă faima mondială. Dar juca şah de la o vîrstă destul de fragedă, a participat la competiţiile din şcoala unde a învăţat şi din oraşul în care a locuit, a colaborat la revistele şahiste şi a învăţat de la marii maeştri ai ţării sale. În felul acesta a apărut Mihail Tal, un mare talent, o personalitate deosebită, cu un stil original şi plin de vigoare, format la eminenta şcoală şahistă sovietică. Mihail Tal, ca şi Botvinik şi alţii, a preluat cele mai bune tradiţii ale vechilor maeştri ruşi şi sovietici. Ascensiunea atît de rapidă a lui Martin Dacosta nu are însă aceste antecedente şi nu-şi găseşte asemenea justificări. Dacosta a apărut subit, cu totul pe neaşteptate, a apărut, aş putea spune, căzut parcă dintr-o altă planetă ; biografia lui începe acum doi ani.

— Totuşi, făcu Ciuperceanu gînditor, el există, joacă şah şi joacă mai bine decît cei mai mulţi dintre adversarii săi. Pînă acum e neinvins. Este o realitate obiectivă, de care trebuie să ţinem seamă, chiar dacă, deocamdată, cauzele nu sînt foarte clare.

Profesorul Despreux se sculă şi, cu miinile la spate, făcu cîţiva paşi pe covorul din hol, după care se întoarse şi se aşeză iar. Tînărul secretar al federaţiei noastre de şah îl urmări cu privirea. Totul din atitudinea savantului pleda pentru calmul său dacă n-ar fi fost nasturele acela, pe care-l tot frămînta...

— Bine, făcu într-un tîrziu profesorul, să lăsăm şi această chestiune deoparte. Acum aş dori, tinere prieten, să-ţi pun o întrebare : Care este stilul de joc al maestrului Dacosta ? Ai urmărit, desigur, ca şi mine,

și ca toți iubitorii de șah din lume, partidele pe care Martin Dacosta le-a jucat cu maeștri din toate țările la turneele din ultimii doi ani. Poate că unele din aceste partide le-ai și comentat în revista de șah la care colaborezi. Prin urmare, trebuie să-ți fi format o părere.

Anton Ciuperceanu se gîndi o vreme. Pe urmă începu șovăitor:

— La turneul din iarna trecută, de la Chamonix, Dacosta a jucat în general partide simple, bazate pe jocul de poziție, exploatînd abil greșelile adversarului și dînd dovadă de o mare putere de calculare a variantelor.

— In general? Ce vrei să spui cu asta?

— Vreau să spun că au fost și unele excepții. În trei sau patru partide, de pildă în cea cu maestrul italian Agostini, a jucat foarte agresiv și chiar riscant, a făcut și unele greșeli, ce-i drept greu de sesizat, pe care adversarii nu le-au putut folosi în condițiile speciale ale concursului cu timp limitat de gîndire. Mai tîrziu însă, la reconstituirea partidelor, toate acestea au apărut limpede.

Profesorul Despreux clătină capul aprobator:

— Dar la ultimul turneu internațional de la Stockholm?

Tînărul dădu din umeri. Nu trecuseră nici două luni de la turneul din capitala Suediei și avea proaspete în memorie multe dintre partidele jucate acolo:

— N-aș putea caracteriza stilul maestrului Dacosta. In orice caz, e un stil plin de vigoare, dar neuniform, folosind combinații neașteptate. Unele partide ale sale se desfășoară armonios, după cele mai clasice și încercate metode. Altele sînt caracterizate de mișcări surprinzătoare. Mulți teoreticieni ai șahului sînt de părere că secretul succeselor lui Martin Dacosta constă în pozițiile extrem de complicate la care ajunge; adversarul său este astfel obligat să calculeze un număr foarte mare de variante, ceea ce îl obosește și îl aduce în situația să nu mai poată face față situației de pe tablă. Alții sînt de părere că maestrul Dacosta are o pregătire teoretică deosebit de solidă, că este înzestrat cu o memorie cu totul ieșită din comun și reeditează în turneele la care participă multe dintre partidele jucate de marii maeștri din trecut. Această din urmă părere poate constitui o explicație a faptului că n-are un stil propriu definit, că joacă de fiecare dată altfel, derutîndu-și adversarii.

— Aici am vrut să ajung. Prin urmare, ești de acord cu mine că joacă de fiecare dată altfel, că folosește metodele cele mai diferite, că n-are un stil propriu.

— In aceasta stă tăria lui.

Profesorul Roland Despreux se ridică din nou și făcu cîțiva pași. Apoi se întoarse spre tînărul său interlocutor și spuse:

— Să lăsăm, deocamdată, şi această chestiune deoparte.

Se aşeză şi privi gînditor către Anton Ciuperceanu. Acesta avea însă impresia că profesorul, urmărindu-şi propriile gînduri, nu-l vedea. După aproape un ceas de discuţie, tînărul se surprinse întrebîndu-se care este scopul întrevederii. Pentru el era limpede că profesorul Roland Despreux nu-i ceruse convorbirea ca să se întreţină cu el despre partidele jucate de şahistul american. In orice caz, convorbirea de pînă acum nu putea fi decît o introducere.

Dimineaţa, la sediul federaţiei, savantul insistase asupra faptului că era vorba de o chestiune confidenţială. Or, în cele discutate pînă acum, Anton Ciuperceanu nu vedea ce putea fi confidenţial. Ascensiunea rapidă şi metodele variate de joc ale maestrului Dacosta erau, ce-i drept, ieşite din comun, dar de notorietate publică.

In sfîrşit, profesorul Roland Despreux scoase din buzunarul hainei un plic. Făcu un gest ca şi cînd ar fi voit să-l desfacă, să scoată scrisoarea dinăuntru, dar păru să se răzgîndească.

— Încă o dată, te rog, făcu învîrtind gînditor plicul între degete, ca discuţia noastră să rămînă între noi. S-ar putea să mă înşel în presupunerile mele şi atunci aş comite nu numai o gravă eroare, dar şi o nedreptate.

Scoase din plic mai multe foi dactilografiate pe hîrtie subţire pentru poşta prin avion:

— Scrisoarea mi-a fost trimisă la Paris, în timp ce mă aflam la Stockholm. Acolo a sosit în vreme ce eram în drum spre Bucureşti şi am primit-o abia ieri. După cum vezi, scrisoarea aceasta de la colegul şi prietenul meu Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires, după ce a străbătut oceanul, m-a urmărit prin toată Europa şi dacă mai întîrzia două zile, ar fi trebuit să plece după mine la Amsterdam. Aşa se face că am primit-o cu mare întîrziere şi nu m-am putut pune încă în legătură cu autorul ei, spre a cere unele amănunte ce mi se par indispensabile.

Profesorul Despreux îşi drese glasul şi, apucîndu-şi nasturele de la haină, zise :

— Domnul Garcia-Gomez, un mare animator al şahului din America Latină, îmi scrie aici că pînă la vîrsta de douăzeci de ani Martin Dacosta nu ştia să joace şah. Primele noţiuni le-a căpătat în închisoarea La Plata din Buenos Aires, unde ispăşea o condamnare de şase luni pentru că fusese prins trişînd la jocul de cărţi într-o tavernă.

CAPITOLUL AL TREILEA

Unde aflăm ce conținea scrisoarea domnului Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires

Deși era aproape de miezul nopții, unul dintre birourile de la etaj ale federației de șah era încă luminat. Prin spatele ferestrei biroului, rarii trecători ai acelei ore tîrzii puteau vedea, la intervale regulate, mișcîndu-se o umbră.

Cel care ar fi pătruns în încăpere l-ar fi găsit pe Anton Ciuperceanu, vechea noastră cunoștință din holul hotelului „Ambasador", care își măsura biroul cu pași mari. Ținea miinile la spate și era foarte preocupat. Pe masa de lucru se aflau mai multe file dactilografiate și un dosar cu tăieturi din diferite ziare și reviste.

Din încăperea de alături răzbătea țăcănitul monoton și regulat al unei mașini de scris. Miine începe turneul internațional și pînă în ultima clipă mai este totdeauna ceva de făcut...

Cititorul a ghicit, desigur, că pricina pentru care prietenul nostru Anton Ciuperceanu nu se dusese încă la culcare și părea atît de frămîntat era convorbirea pe care, cu două zile în urmă, o avusese cu profesorul Roland Despreux. Cele aflate atunci l-au tulburat pe tînărul secretar al federației noastre de șah.

La rugămintea lui, profesorul îi permisese să copieze scrisoarea primită din Buenos Aires. Copia se afla acum pe masa lui de lucru, iar hîrtiile cam mototolite, cu marginile îndoite, depuneau mărturie pentru faptul că Anton Ciuperceanu o citise și o recitise de foarte multe ori.

Tînărul deschise fereastra. Primăvara se arăta timpurie anul acesta și un val de aer proaspăt năvăli în birou, curățind atmosfera saturată de fum de țigară. De undeva se auzi o pendulă bătînd miezul nopții.

Țăcănitul mașinii de scris se întrerupse o clipă și ușa se deschise. In prag se ivi o fată subțirică și cam ciufulită.

— Să vă fac o cafea ? întrebă.

Anton Ciuperceanu păru să nu fi auzit întrebarea. Dar după o vreme se întoarse și clătină capul în semn de negare.

Fata dădu din umeri și dispăru. O clipă mai tîrziu, mașina de scris își reluă țăcănitul monoton.

Părăsind fereastra, Anton Ciuperceanu se apropie de birou și luă din nou filele pe care copiase scrisoarea adresată profesorului Roland Despreux. Cu toate că ajunsese să cunoască unele pasaje pe dinafară, o mai citi o dată:

Buenos Aires, 19 decembrie.

Stimate domnule profesor,

Imi pare foarte rău că, după atita vreme de cînd nu ne-am văzut, *sînt în situaţia regretabilă de a vă scrie despre unele lucruri nu prea plăcute.* Am şovăit mult înainte de a aşterne aceste rînduri pe hîrtie şi am ajuns la concluzia că, în interesul propăşirii nobilului joc al şahului, trebuie să vă informez asupra unor întîmplări din trecutul lui Martin Dacosta, întîmplări pe care, cu termeni foarte blînzi şi poate neadecvaţi, le-aş numi ciudate şi aventuroase.

Zilele trecute, pe cînd mă aflam pe Avenida San Isidro, aproape de teatrul Colón, am fost acostat de un individ cu o înfăţişare nu prea onorabilă, îmbrăcat cu o eleganţă cam ţipătoare, cu o floare mare la butonieră. Avea o cicatrice care pornea din dreptul sprîncenii şi-i brăzda întreg obrazul stîng pînă la bărbie. Şi-a scos pălăria cu un gest cam teatral, păstrîndu-şi însă ţigara de foi în gură şi m-a întrebat:

— Am onoarea să vorbesc cu profesorul Alonso Garcia-Gomez?

— Da, am răspuns fără să-mi ascund uimirea.

Apoi am adăugat prudent:

— Nu cred să ne fi cunoscut.

Străinul se înclină:

— Numele meu este José Segovia. Sînt un... hm... să zicem că sînt un prieten al lui Dick. Dumneavoastră îi spuneţi Dacosta, maestrul Martin Dacosta.

Spusese „maestrul" pe un ton foarte batjocoritor. Îşi scoase ţigara din gură şi rîse cu poftă, un rîs care făcea să i se contracte într-un fel anume cicatricea de pe faţă, dîndu-i un aspect hidos.

Mă simţeam foarte stînjenit de prezenţa acestui domn José Segovia şi nu ţineam de loc să fim văzuţi împreună. Ne aflam, după cum v-am mai spus, pe Avenida San Isidro, între Palacio del Congreso şi teatrul Colón, la o oră de mare aglomeraţie.

— Nu l-am cunoscut prea bine pe maestrul Dacosta, am răspuns pe un ton rece, vrînd să-i dau a înţelege că socotesc convorbirea noastră încheiată.

— Eu l-am cunoscut bine, senor, replică José Segovia fără să se simtă jenat de atitudinea mea distantă. L-am cunoscut chiar foarte bine, fiindcă am stat împreună la închisoare. Inchisoarea La Plata.

Am rămas înlemnit auzind cele ce-mi spunea acest Segovia. Văzind impresia adîncă produsă asupra mea de cele ce-mi spusese, omul cu cicatrice păru să se bucure.

— Dacă doriţi amănunte, senor, îmi spuse înclinîndu-se şi fără să părăsească tonul batjocoritor, vă stau la dispoziţie.

In timp ce-mi vorbea, îmi făcui socoteala că Martin Dacosta avea cam douăzeci de ani cînd a participat la primul turneu şahist inter-

național, care a avut loc la Rio de Janeiro. Cînd mai avusese timp să ispășească o condamnare la închisoarea La Plata din Buenos Aires ? Intr-o casă de corecție pentru minori, poate, dar nu la cea mai mare închisoare a orașului. În același timp însă, mi-am dat seama că nu cunoșteam nimic din trecutul său. Apăruse deodată, nimeni nu știa de unde, și fusese admis pe baza recomandației deosebit de călduroase a unuia dintre membrii comitetului de organizare, după ce trecuse în mod strălucit cîteva probe preliminare.

Poate că omul cu cicatrice, acest José Segovia, mințea — după cum v-am arătat, înfățișarea și atitudinea lui nu inspirau cîtuși de puțin încredere —, dar eram totuși dator să verific afirmațiile lui. Drept urmare, l-am rugat să mă însoțească pînă la cafeneaua de peste drum. După ce ne-am așezat, a cerut whisky. Cu fiecare pahar de rachiu pe care-l bea, limba i se dezlega tot mai mult. Vă relatez pe scurt ce mi-a povestit :

Pe Martin Dacosta l-a cunoscut pe cînd erau amîndoi niște băietandri, într-o colonie pentru delincvenți minori de lîngă Rio de Janeiro. După ce au ieșit de acolo nu s-au mai despărțit, învîrtind împreună tot felul de afaceri dubioase. Desigur că José Segovia nu mi-a povestit chiar totul, dar din cîte am înțeles au trebuit să părăsească în grabă Rio, fiindcă poliția de acolo căuta pe autorii spargerii unor vagoane din gara de mărfuri.

Cîtva timp s-au despărțit, reîntîlnindu-se apoi la Montevideo. Segovia făcea pe bookmaker-ul la hipodrom, iar Martin Dacosta intrase în slujba unei mari societăți de transporturi, care-l folosea ca spărgător de grevă. În urma unui denunț, José Segovia a fost arestat, extrădat și predat autorităților argentiniene, care l-au condamnat la doi ani închisoare. Nu mult după aceea, în aceeași închisoare apăru și Martin Dacosta ; acesta fugise din Montevideo, socotind, pe bună dreptate, că e mai sănătos pentru el să nu dea ochii cu docherii greviști ; la Buenos Aires fusese prins trișînd la cărți într-un local rău famat din cartierul Avellaneda.

Aceasta este, pe scurt, povestea tinereții aventuroase a lui Martin Dacosta, actualmente unul dintre marii maeștri ai șahului.

L-am întrebat pe José Segovia de ce îmi povestește toate acestea.

— Vedeți, senor, îmi spuse, eu am fost arestat în urma unui denunț. La Montevideo, numai Dick cunoștea micile afaceri pe care le învîrtisem pe hipodromurile argentiniene...

Toată fața i s-a lățit într-o grimasă ce voia să pară un surîs, iar cicatricea de pe obrazul stîng se roșise ca o dîră de sînge.

— Doi ani, continuă el, am stat într-o celulă de la La Plata, iar el a ieșit după șase luni și face pe campionul. Are bani mulți acum...

N-am mai putut răbda prezența acestui individ și am pretextat unele treburi foarte urgente ca să pot pleca imediat.

— Dacă aveţi nevoie de mine, senor, mi-a spus la despărţire, mă găsiţi în orice zi de curse la Hipódromo Nacional. Intrebaţi de Jo „Cicatrice". Toată lumea mă cunoaşte acolo.

Vă mărturisesc, stimate domnule profesor, că în primele ore după convorbirea cu José Segovia n-am acordat prea mare atenţie spuselor sale. A doua zi însă, gîndul la cele aflate începu să nu-mi dea pace. „Dar dacă era totuşi adevărat ?" — îmi spuneam. Jocul atît de complex care este şahul, practicat de-a lungul veacurilor de unii dintre cei mai generoşi şi mai înaintaţi oameni pe care i-a cunoscut istoria, acest joc care oferă satisfacţii superioare şi cere o seamă dintre cele mai nobile însuşiri, poate oare da un reprezentant strălucit în persoana unui escroc la cursele de cai şi trişor la jocul de cărţi, unui aventurier care nu se dă în lături de la o treabă atît de murdară cum este cea de spărgător de grevă ?

Muncit de aceste gînduri, m-am dus chiar în dimineaţa aceea la prefectura poliţiei, după ce în prealabil obţinusem o scrisoare de recomandare de la unul dintre juriştii noştri de seamă, care mi-e prieten şi face parte din cercul nostru de şah. La serviciul cazierului n-am găsit nici o fişă pe numele Martin Dacosta. Dar cînd am pomenit de condamnarea unui trişor pe nume Dick, în urmă cu doi ani, şi am menţionat închisoarea La Plata, lucrurile se lămuriră : peste o jumătate de oră aveam în mînă fişa unui anume Dick Martin, originar din San Diego, California...

De la început mi s-a părut curioasă asemănarea de nume Dar cînd am văzut fotografiile ataşate fişei, orice îndoială a dispărut : din faţă şi din profil se încrunta la mine Martin Dacosta, maestrul Martin Dacosta, în costumul vărgat şi numerotat al deţinuţilor din închisoarea La Plata. Nu vă mai înşir celelalte date din fişă, vă scutesc de penibila lectură a delictelor, mai mari şi mai mărunte, ale acestui individ, care întotdeauna a trăit de pe urma expedientelor şi a escrocheriilor.

Bineînţeles că n-am spus nimănui vreo vorbă, socotind deocamdată inutil ca domnii de la prefectura poliţiei să ştie că măruntul aventurier şi escroc Dick Martin este una şi aceeaşi persoană cu marele maestru internaţional Martin Dacosta. Dar conştiinţa nu-mi dădea pace. Era aici o inadvertenţă, o totală nepotrivire : pe de o parte apucăturile din trecut şi înclinarea către cîştigul uşor, obţinut fără muncă, iar pe de altă parte veleităţile remarcabile de care a dat dovadă şahistul, jucătorul prodigios, înzestrat cu o excepţională putere de calculare şi combinare, cu voinţă de luptă şi imaginaţie, cu o temeinică pregătire teoretică...

A doua zi, aproape fără să vreau, paşii mi s-au îndreptat către Hipódromo Nacional. M-am învîrtit cîtva timp prin lumea pestriţă a turfului * fără să pot lua o hotărîre. Pe urmă, m-am adresat unuia dintre cei ce mi s-au părut a fi obişnuiţi ai curselor de cai şi am întrebat de Jo „Cicatrice". Peste cîteva minute, mă aflam în faţa lui José Segovia, care nu păru cîtuşi de puţin uimit:

— Aţi venit, senor, îmi spuse cu rînjetul lui respingător. Ştiam că veţi veni.

Am stat cîtva timp de vorbă, fără să aflu ceva într-adevăr nou. La plecare l-am întrebat pe Segovia:

— Martin Dacosta... Dick, cum îi spui dumneata, juca adesea şah?

— Şah!? a rîs batjocoritor turfistul. Nu, senor, nu juca niciodată. Zaruri, da, juca adesea şi mai ales pocher. Avea mare specialitate la acest joc şi degete foarte îndemînatice. Dar asta nu l-a scutit să facă şase luni la La Plata. A avut ghinion, fiindcă în cartierul Avellaneda sînt trişori mai mari decît el.

— Cred că te înşeli, am replicat uimit la culme, Dacosta..., vreau să spun Dick, trebuie să fi jucat adesea şah. Sînt sigur de asta.

José Segovia mă privi dintr-o parte şi cînd ţugui buzele cicatricea de pe obrazul stîng îşi schimbă poziţia şi se roşi:

— Dick cunoştea o mulţime de jocuri, dar din cele cu zaruri şi cărţi. Şi la toate trişa. Avea zaruri trucate şi măsluia cărţile de joc destul de bine. La casa de corecţie din Rio, unde am stat împreună, erau cîteva jocuri de şah. Dar Dick nu juca niciodată. „Asta e pentru babalîci" — îmi spunea. Nu putea să sufere şahul. A învăţat să joace abia la închisoarea La Plata. Stătea în celulă cu un anume Jeffrey Miller, Jeff „Inginerul", cum îi spuneam noi, şi acesta l-a învăţat jocul. Îşi făcuseră figuri din miez de pîine.

Văzînd că am rămas pironit locului de uimire, turfistul rînji şi adăugă:

— Sînt sigur că trişează şi la şah. Eu îl cunosc pe Dick, îl cunosc bine. Nu poate să joace fără să trişeze. Asta i-a intrat în sînge.

Iată ce am aflat, stimate domnule Despreux, la a doua şi ultima mea întîlnire cu José Segovia. Am socotit de prisos să-i explic acestui individ venal că la şah nu se poate trişa, că poţi avea o dată sau de două ori şansa ca adversarul să comită o greşeală sau să nu poată de-

* Turf — hipodrom (n. r.)

duce planul tău de atac, dar că în nici un caz nu poţi ajunge maestru internaţional bazîndu-te pe asemenea fapte întîmplătoare. Pentru José Segovia, şahul e un joc ca toate jocurile, prin urmare se poate trişa.

Dar pentru Martin Dacosta? Cum a fost posibil ca, la cîteva luni după ce a părăsit închisoarea unde a căpătat primele noţiuni ale jocului, să se claseze pe primul loc în turneul internaţional de la Rio de Janeiro şi în cel de la Buenos Aires, la care au participat cei mai buni maeştri ai celor două Americi? Cum a fost posibil ca în mai puţin de doi ani să ajungă unul dintre primii jucători ai lumii, să se claseze pe primul loc în turneul de la Chamonix, învingînd pe marele maestru italian Baldassare Agostini, şi în turneul de la Stockholm, înaintea maestrului internaţional Sven Johannson? Iată întrebări, stimate domnule profesor, la care nu pot răspunde. Figurile de şah nu sînt zaruri şi nici cărţi de joc, ele nu se pot măslui.

Am petrecut cîteva zile ros de îndoieli, de gînduri contradictorii. La sfîrşitul acestor frămîntări, am hotărît să vă scriu, relatîndu-vă cele de mai sus. Am socotit că, în calitatea dumneavoastră de preşedinte al Federaţiei internaţionale de şah, trebuie să cunoaşteţi toate acestea.

Sînt sigur că veţi şti să folosiţi cele ce vă relatez în modul cel mai potrivit, astfel ca nobilul joc, străvechiul şi veşnic tînărul şah, căruia îi sîntem amîndoi atît de ataşaţi, să nu sufere o nejustificată ştirbire de prestigiu, ci să se dezvolte mai departe ca un factor de prietenie internaţională.

Cu deosebită stimă

ALONSO GARCIA-GOMEZ

*

Încet, Anton Ciuperceanu lăsă foile să-i alunece din mînă, pe birou. Apoi se ridică şi se apropie din nou de fereastra deschisă, privind gînditor în afară. Se auzi iar pendula, aflată undeva într-o casă din apropiere.

Tînărul îşi consultă ceasul. Era douăsprezece şi jumătate. Se duse la calendarul din perete şi rupse o filă: 15 martie.

Prin urmare, astăzi, în Sala Colonadelor, începea turneul internaţional, „turneul de primăvară", cum i se spunea în cercurile şahiste. Toţi specialiştii erau de acord că unul dintre marii favoriţi ai turneului era maestrul american Martin Dacosta.

Unde se arată preocupările lui Anton Ciuperceanu într-un ceas înaintat din noapte

Anton Ciuperceanu se așeză la masa lui de lucru, unde rămase cîtva timp cufundat în gînduri. Alături, țăcănitul monoton al mașinii de scris se întrerupse și fata cea subțirică și ciufulită deschise din nou ușa:

— Poate că o cafea v-ar face totuși bine, încercă ea.

Tînărul ridică ochii și o privi o clipă, parcă fără să o vadă. Pe urmă întrebă zîmbind:

— Dumneata, tovarășă Olga, joci șah?

Fata se uită la el uimită:

— Puțin. Am învățat de curînd. Cînd am fost angajată aici, la federația de șah, am crezut că e de datoria mea să învăț. Dar sînt o jucătoare foarte slabă. În general, cred că femeile nu prea au aptitudini pentru acest joc.

— Te înșeli, tovarășă Olga, zise Anton Ciuperceanu și întinse degetul, arătîndu-i tabloul din perete, de deasupra calendarului. Era o reproducere după Lucas van Leyden, al cărui original se află în Galeria de artă din Berlin și care reprezenta o partidă de șah între un bărbat cu aspect de negustor bogat și o frumoasă doamnă.

— Originalul acestui tablou a fost pictat pe la 1530. Dar mărturiile despre talentul femeilor la șah sînt mult mai vechi. Ai citit poveștile cuprinse în „O mie și una de nopți"?

Fata se uita la el cu ochii mari. Nu putea pricepe că un om în toată firea își pierde noaptea ocupîndu-se de pictura olandeză și de poveștile orientale.

— Da, zise, le-am citit cînd eram în școală.

— Atunci, urmă Ciuperceanu, poate că îți amintești că Șeherezada îl distrăgea pe califul Harun al Rașid de la gîndurile sale negre cu ajutorul șahului. Se pare deci că nu era numai o neîntrecută povestitoare, dar și o bună jucătoare de șah. Harun al Rașid a domnit cam cu 1.200 de ani în urmă.

— Dar astea sînt numai povești, spuse fata cu jumătate de gură.

— E adevărat, făcu Ciuperceanu lăsîndu-se pe speteaza fotoliului. Poveștile orientale, atît de pline de imaginație și strălucire, cuprinse în „O mie și una de nopți" s-au născut cam prin al zecelea secol. Totuși, în spatele ficțiunii se află modul de viață al acelei vremi,

relațiile, obiceiurile, mentalitatea unei întregi epoci. Dacă Șeherezada este înfățișată jucînd șah, înseamnă că femeile din haremurile Bagdadului de-atunci cunoșteau jocul și-l practicau.

Dactilografa nu mai spuse nimic și așteptă ca secretarul federației să se decidă dacă vrea cafea sau nu. Acesta se închise însă iar îndărătul gîndurilor sale și păru să uite că se mai afla cineva în cameră.

Aici, cititorul să ne îngăduie o scurtă întrerupere a povestirii noastre, ca să putem arăta de ce tînărul nostru prieten Anton Ciuperceanu a început să vorbească, așa, deodată, despre talentul la șah al femeilor, făcînd și unele incursiuni în istoria artei, istoria literaturii și apoi în istoria propriu-zisă, stîrnind, pe bună dreptate, uimirea fetei ciufulite care intrase să-l întrebe dacă vrea cafea și care, oricum, nu putea să înțeleagă de ce își pierde noaptea în birou, mai ales că văzuse că nu lucrează, ci răsfoiește numai niște hîrtii și se plimbă cu pași mari prin încăpere.

Spre a putea, așadar, arăta aceasta, trebuie să ne întoarcem cu cîteva ore, mai precis în ziua de 14 martie, orele patru și zece minute, cînd avionul care venea de la Berlin a aterizat pe aeroportul Băneasa. Anton Ciuperceanu se afla pe aeroport, deoarece, ca secretar al federației noastre de șah și ca membru în comitetul de organizare al turneului de primăvară, primise sarcina să se ocupe de chestiunile de presă. Or, cu acest avion urmau să sosească doi ziariști străini : Trude Hartmann de la ziarul berlinez „Der Abend" și Filippo Nardi de la revista „Cronaca degli scacchi" din Milano.

Avionul sosi la timpul prevăzut, și puțină vreme după aceea, cînd formalitățile la vamă fură îndeplinite, Anton Ciuperceanu se prezentă ziaristei berlineze, o tînără blondă, dezghețată pe măsura profesiunii ei. După cîteva minute descoperiră și pe redactorul italian, despre care Trude Hartmann spuse că seamănă cu un voiajor în slujba unei întreprinderi de produse optice : în afară de ochelari, purta un magnetofon portativ, un binoclu și două aparate de fotografiat.

Filippo Nardi se dovedi însă a fi un tînăr atrăgător și bine dispus, iar cînd colega lui din Berlin observă că avuseseră în avion locuri alăturate, fără să știe că au aceeași profesiune și destinație și fără să se cunoască, el răspunse galant :

— Mieux vaut tard que jamais. Mai bine mai tîrziu decît niciodată.

Fiindcă Filippo Nardi nu cunoștea limba lui Goethe, după cum Trude Hartmann n-o cunoștea pe cea a lui Dante ; pentru a se înțelege, o aleseseră pe aceea a lui Molière...

Lui Anton Ciuperceanu i-a convenit de minune această alegere, deoarece, după cum am mai arătat cu prilejul convorbirii cu profesorul Roland Despreux din holul hotelului „Ambasador", secretarul federației noastre de șah se descurca destul de bine în limba franceză.

Un ceas mai tîrziu, după ce oaspeții străini se instalaseră la hotel și se refăcuseră oarecum de pe urma neplăcerilor călătoriei, l-au vizitat pe Anton Ciuperceanu la sediul federației, pentru a stabili unele amănunte cu privire la desfășurarea turneului, întocmirea buletinelor de presă, transmiterea reportajelor și cronicilor, precum și alte chestiuni legate de activitatea corespondenților. Se aflau acolo și alți ziariști străini, care sosiseră mai devreme, și împreună au luat toate măsurile ca munca lor să se desfășoare în cele mai bune condiții, astfel ca iubitorii de șah din toate țările să fie informați cu promptitudine și să aibă imaginea clară a partidelor ce se vor juca în turneul așteptat cu atîta interes.

După ce ziariștii plecară, Trude Hartmann mai rămase o vreme în biroul lui Anton Ciuperceanu. Secretarului federației noastre de șah îi plăcea fata asta dezghețată, dar simțea în fața ei o sfială pe care nu reușea să și-o explice.

Cîtva timp tăcură, pe urmă tînărul spuse, doar așa ca să spună ceva :

— E destul de neobișnuit ca la un mare cotidian, cum este „Der Abend", cronica șahului să fie făcută de o femeie.

Atîta i-a trebuit. Trude Hartmann s-a înfuriat, ochii ei albaștri și-au pierdut seninătatea, încruntîndu-se :

— Află, domnul meu, i-a spus, că dumneata nu ești nici primul și nici singurul care vîntură părerea greșită că femeile nu posedă aptitudini pentru jocul de șah...

— Departe de mine asemenea gînd, se repezi Anton Ciuperceanu. Am vrut numai să spun că este neobișnuit ca... vreau să zic... cronica șahului...

Îi era necaz că începuse să se bîlbîie. Ziarista îl privea dintr-o parte și în jurul gurii ei flutura un surîs care nu avea nimic măgulitor pentru el. Apoi, ea întinse degetul spre tabloul din perete, spre reproducerea după Lucas van Leyden, și-i vorbi de operele de artă în care femeile sînt reprezentate jucînd șah, de povestirile și legendele medievale, se întoarse la Șeherezada și sări apoi la Isolda, mireasa regelui Mark din Cornwallis, care găsise mijlocul de a sta lîngă iubitul ei, cavalerul Tristan, jucînd șah cu el.

Anton Ciuperceanu asculta şi se simţea ca un elev prins cu lecţia neînvăţată şi nevoit să rabde morala profesoarei. Iar Trude Hartmann vorbea într-adevăr ca o profesoară, cu un ton moralizator, uşor ironic:

— Istoria, spunea, ne oferă nenumărate exemple. Ecaterina a II-a a Rusiei era o excelentă jucătoare şi partenerii ei Orlov sau Potemkin pierdeau partidele nu numai din condescendenţă faţă de majestatea sa imperială. Iar madame de Rémusat, autoarea interesantelor memorii asupra curţii lui Napoleon Bonaparte, era adesea partenera de şah a marelui comandant de oşti. Dar de ce să mergem atît de departe şi să nu vorbim de genialele şahiste mai recente, de ceha Vera Mencik, de pildă, care a cîştigat în 1927 campionatul mondial feminin şi şi-a păstrat titlul pînă la moartea ei atît de tragică, în 1944, în timpul bombardării Londrei de către aviaţia hitleristă. Vera Mencik era oare mai prejos de cei mai renumiţi şahişti din vremea aceea? De loc. Marele maestru Flohr propusese, în glumă, înfiinţarea unui club şahist „Vera Mencik", din care să facă parte toţi cei care fuseseră învinși sau remizaseră cu ea. Prin urmare, clubul urma să aibă ca membri pe toţi marii şahişti contemporani, în frunte cu maestrul belgian E. Colle, cu maestrul olandez Max Euwe şi cu... Flohr însuşi.

Deşi discursul Trudei Hartmann suna ca o adevărată filipică la adresa lui, Anton Ciuperceanu se surprinse că-i plac înverșunarea fetei și roşeaţa din obrajii ei, care contrasta plăcut cu albastrul ochilor. Mai ascultă o vreme consideraţiile ziaristei asupra aptitudinilor excepţionale şi stilului de joc al şahistelor sovietice Ludmila Rudenko, Elisabeta Bikova, Olga Rubţova și Kira Zvorîkina; apoi, după ce vajnica apărătoare a talentului şi tradiţiei feminine în șah se opri să răsufle, îi spuse liniştit:

— Aperi o cauză dinainte cîştigată. Dar o aperi bine.

Izbucniră amîndoi în rîs; un rîs sincer, spontan, care alungă dintr-o dată încruntarea din ochii albaştri ai Trudei şi-l despăgubi pe Anton Ciuperceanu de prelegerea cu nuanţă dojenitoare pe care fusese nevoit s-o asculte.

Această scenă, petrecută în după-amiaza zilei de 14 martie, a însemnat începutul prieteniei dintre ziarista Trude Hartmann și secretarul federaţiei noastre de şah. Seara, Anton Ciuperceanu şi-o petrecu în iureșul pregătirilor pentru marele turneu care avea să înceapă a doua zi, iar mai tîrziu, gîndurile sale au fost absorbite, după cum am mai arătat, de problemele puse de scrisoarea adresată de domnul Garcia-Gomez profesorului Roland Despreux.

Cînd dactilografa cea grijulie l-a întrebat dacă nu vrea cafea, Anton Ciuperceanu şi-a amintit, pentru prima oară în seara aceea, de Trude Hartmann. De ce i-a venit tocmai atunci în minte, nu ştia nici el. Şi atunci, i-a ţinut tovarăşei Olga cuvîntarea despre pictorul van Leyden şi despre Şeherezada, repetînd întocmai unele dintre cuvintele ziaristei berlineze.

Aşa se face că, în acel ceas înaintat din noapte, Anton Ciuperceanu a stîrnit nedumerirea fetei ciufulite şi amatoare de cafea.

Cititorul să ne ierte că am insistat atîta asupra primei întîlniri şi a convorbirii dintre ziarista Trude Hartmann de la „Der Abend" şi secretarul federaţiei noastre de şah, fapte care, la prima vedere, par să nu aibă legătură cu povestirea noastră. Dar desfăşurarea ulterioară a evenimentelor va arăta cu prisosinţă că o asemenea legătură există şi că prietenia dintre cei doi tineri a jucat un rol de seamă.

De asemenea, se va vedea că nici Filippo Nardi, redactorul revistei „Cronaca degli scacchi" şi posesorul unui bogat sortiment de instrumente optice, nu este cu totul străin de aceste evenimente.

CAPITOLUL AL CINCILEA

Unde reporterul Dinu Romanescu povesteşte peripeţiile unui raid-anchetă

Deşi se culcase foarte tîrziu, Anton Ciuperceanu sosi încă de la ora nouă dimineaţa la sediul federaţiei. Pe drum îşi cumpărase ziarele şi acum le răsfoia în grabă După cum era şi firesc, gazetele acordau un spaţiu larg marii competiţii şahiste internaţionale ce urma să înceapă astăzi în capitală.

Tradiţionalul turneu internaţional al ţării noastre se desfăşura vreme de patrusprezece zile, cu începere din ziua de 15 martie. A şaptea zi a competiţiei, 21 martie, era zi de odihnă şi corespundea calendaristic echinocţiului de primăvară, de unde şi numele acestei mari întreceri, nume lansat la început de un ziarist şi adoptat apoi de cercurile şahiste: „Turneul de primăvară".

Secretarul federaţiei luă la întîmplare unul dintre ziare şi citi ancheta pe care un reporter al ziarului o întreprinsese printre cei zece mari maeştri internaţionali care participau la turneu. Iată ce declarau ei.

Maestrul suedez Sven Johannson: Sînt ferm hotărît să-mi iau revanşa după înfrîngerea suferită la Stockholm. După cum vedeţi, se anunţă o luptă aprigă.

Maestrul sovietic P. A. Cerednikov: Turneul de la București este unul dintre cele mai interesante din ultima vreme. Mă întîlnesc pentru prima oară, în fața tablei de șah, cu marele maestru Martin Dacosta. E un jucător redutabil și plin de surprize. Sper să pot obține un rezultat bun.

Maestrul austriac dr. Heinrich Hildebrandt: Sînt actualmente refăcut după o boală îndelungală, care m-a împiedicat să particip la ultimele competiții. Aici, la București, se realizează o dorință mai veche de-a mea: să mă întîlnesc cu Martin Dacosta...

Maestrul cehoslovac dr. Karel Macek: Într-o competiție ca aceasta, unde se întîlnesc cîțiva dintre cei mai buni șahiști din lume, e greu de spus cine va cîștiga. În orice caz, vom avea cu toții ceva de învățat...

Maestrul italian Baldassare Agostini: La Chamonix, Martin Dacosta m-a învins. Acum, la București, am prilejul să-mi iau revanșa. Partida noastră va decide care dintre noi este mai bun.

Maestrul sovietic Mihail Levinson: „Turneul de primăvară" constituie o serioasă verificare pentru turneul candidaților de la Amsterdam. Cred că nu exagerez afirmînd că rezultatul de la București va face să se întrevadă viitorul adversar al marelui nostru Igor Vinogradov în lupta pentru titlul mondial.

Maestrul englez Neill Macpherson: Va cîștiga cel care va juca mai bine... Dacă Martin Dacosta va juca și la București ca la Chamonix și la Stockholm, va fi foarte greu de învins.

Maestrul german Ludwig Sperlinger: Cel mai periculos adversar mi se pare Martin Dacosta, datorită jocului său derutant și plin de neprevăzut. Dar lupta va fi strînsă și surprizele nu sînt excluse.

Maestrul bulgar Boris Petrov: Înainte de terminarea competiției, e greu de spus cine va cîștiga. În ceea ce mă privește, voi face tot ce-mi stă în putință ca să fiu eu acela... Sînt convins că adversarii mei vor face la fel.

Maestrul american Martin Dacosta: Sînt într-o formă excelentă. Nu voi pierde nici o partidă.

Cu un gest brusc, necontrolat, Anton Ciuperceanu mototoli ziarul. Îl irita ultima declarație, care i se păru plină de îngîmfare, de un nemăsurat orgoliu. O declarație lipsită de eleganță, de curtoazie față de ceilalți participanți la turneu.

Desfăcu din nou ziarul și-l netezi cu latul palmei pe placa de sticlă a biroului. Raidul-anchetă se încheia cu cîteva comentarii pe marginea stilului de joc al fiecărui participant și dădea pronosticuri cu privire

la șansele pe care le aveau cei patru șahiști care reprezentau țara noastră în marea competiție. Interviul din ziar era semnat D. Romanescu.

Ochii lui Ciuperceanu se întoarseră la declarația maestrului Martin Dacosta. Citi și reciti de cîteva ori cele două rînduri ce depuneau mărturie pentru vanitatea fără măsură a autorului lor.

— Atita lipsă de sportivitate..., murmură el.

— Întocmai! se auzi un glas din cealaltă parte a biroului. Dacă vă referiți la declarația maestrului Martin Dacosta, calificarea pe care i-o dați este cea mai potrivită.

Secretarul federației de șah privi pe cel care vorbise: un tînăr înalt, îmbrăcat cu oarecare îngrijire; intrase probabil în timp ce el era cufundat în lectura ziarului și se tolănise fără jenă în fotoliul din cealaltă parte a mesei de lucru, întinzîndu-și picioarele pe covorul din birou. După ce vorbise, începuse să-și studieze pantofii cu multă atenție, de parcă ar fi găsit cine știe ce lucruri deosebite în aspectul lor.

Or, se nimerise ca în dimineața aceea, frămîntat de gînduri și după prea puține ore de somn, Anton Ciuperceanu să fie mai puțin calm ca de obicei și destul de prost dispus. De aceea, întrebă brusc și cam pus pe harță:

— Cu cine am plăcerea?

Ca stîrnit de un resort, tînărul din fotoliu sări în picioare și se înclină cu exagerată și ironică politețe:

— Numele meu e Dinu Romanescu, sînt reporter și autorul raidului-anchetă pe care tocmai ați binevoit a-l citi.

— Încîntat. mormăi celălalt. Mă numesc Anton Ciuperceanu, sînt secretar al federației de șah și tocmai citeam raidul-anchetă pe care ați binevoit a-l scrie.

Dinu Romanescu izbucni în rîs. Un rîs sincer, nereținut. Anton Ciuperceanu zîmbi și el. Toată iritarea dinainte dispăruse și se simți atras de tînărul său vizitator.

Reporterul se întinse iar în fotoliu și — după ce-și studie cîteva clipe pantofii — întrebă:

— Ce părere ai despre Martin Dacosta?

Ciuperceanu se uită la el uimit, apoi dădu din umeri fără să răspundă. Dar după cîteva clipe se răzgîndi și, luîndu-și o mină cît putu de severă, spuse:

— Acesta e, așadar, motivul pentru care am cinstea să primesc vizita dumitale. Te interesează ce părere am despre Martin Dacosta... Părerea a zece maeștri internaționali nu-ți ajunge?

— Nu, făcu calm reporterul fără să-şi ridice privirea de pe încălţări.

— Regret, dar altceva decît ce au declarat ei nu sînt în măsură să-ţi spun.

Reporterul se gîndi o vreme, apoi zise:

— Nu mă prea pricep la şah. Am fost însărcinat cu acest raid-anchetă fiindcă redactorul nostru de specialitate s-a îmbolnăvit.

— Iţi vom face toate înlesnirile ca să poţi urmări concursul în cele mai bune condiţii. In Sala Colonadelor funcţionează un birou de presă care...

— Nu despre asta e vorba.

Reporterul ridică ochii şi se uită cu nevinovăţie la Anton Ciuperceanu:

— Am vrut să ştiu părerea dumitale despre Martin Dacosta ca om, nu ca jucător de şah. Cu alte cuvinte, nu despre maestrul internaţional Dacosta, ci despre Dick...

Anton Ciuperceanu sări în sus, holbindu-se la reporter:

— De unde ai auzit de Dick? Ce ştii dumneata despre Dick?

Ziaristul îşi coborî iar ochii şi, cu prefăcuta lui nevinovăţie, spuse:

— Am aruncat şi eu o vorbă, la întîmplare...

Secretarul federaţiei de şah se înfurie de-a binelea. Se repezi la tînărul din fotoliu şi-l apucă de umeri, zgîlţîindu-l:

— Nu înţelegi, omule, că e foarte important să spui ce ştii despre Dick? De unde cunoşti numele acesta? Cine ţi-a vorbit de el?

Dinu Romanescu părea să se amuze copios:

— Să zicem că mi l-a suflat muza, muza ziaristicii. Avem şi noi, reporterii, muzele noastre.

Apoi, ridicîndu-se din fotoliu, desprinse mîinile celuilalt de pe umerii săi şi adăugă:

— Dacă mă iei cu duhul blîndeţei, spun totul. Altfel, tac ca peştele.

Lui Anton Ciuperceanu îi fu ruşine de izbucnirea lui. Se întoarse în spatele biroului şi se aşeză, aşteptînd ca reporterul să vorbească. Dar degetele sale, care băteau darabana pe sticla biroului, îi trădau nerăbdarea.

Dinu Romanescu începu să se plimbe cu paşi mari prin încăpere. Ţinea mîinile în buzunarele pantalonilor şi nu părea prea grăbit. Anton Ciuperceanu aştepta cu răbdare filozofică.

In sfîrşit, ziaristul se hotărî să vorbească:

— Ieri dimineaţa, „Bătrînul" s-a gîndit că ar fi bine să facem un raid-anchetă printre cei zece mari maeştri internaţionali. „Bătrînul" este secretarul nostru de redacţie. M-a chemat şi mi-a pus în vedere ca cel mai tîrziu pînă la ora şase după-masă materialul să fie pe biroul său, bătut la maşină, gata spre publicare. „Zece declaraţii?" — m-am mirat eu. „Nu e cam mult?" „Nu, nu e mult" — mi-a spus „Bătrînul" acru, cum îi e felul. „Să nu lipsească nici unul dintre marii maeştri internaţionali". „Dar dacă nu-i găsesc pe toţi?" O clipă mai tîrziu mi-a părut rău că am pus întrebarea, fiindcă „Bătrînul" s-a înfuriat, a ţipat la mine că sînt reporter şi că să-i scot din pămînt, din iarbă verde pe cei zece maeştri internaţionali şi să le iau declaraţii...

— Tovarăşe Romanescu, îl întrerupse celălalt nerăbdător, n-are nici un rost să-mi faci un reportaj oral al reportajului dumitale scris. Pe mine mă interesează...

— Ajung numaidecît şi acolo.

Ziaristul se uită pe sub sprîncene la Ciuperceanu şi acesta nu putea să scape de impresia că în privirea asta stăruia ironia. Dar strînse buzele şi se abţinu de la orice comentariu. Înainte de toate, era important să afle ce ştia celălalt despre Dick.

— Şi după cum îţi spuneam, continuă ziaristul, „Bătrînul" nici nu voia să audă ca vreunul dintre marii maeştri să lipsească din interviu. Am luat deci „Pobeda" redacţiei şi m-am oprit întîi la hotelul „Athénée Palace", unde am găsit pe trei dintre maeştri angajaţi într-o pasionantă discuţie despre avantajele partidei italiene asupra celei spaniole, scoţiene şi siciliene, despre dezavantajele apărărilor Philidor şi Alehin, precum şi despre deschiderea Caro-Kann conjugată cu mai multe feluri de gambituri...

— Să trecem, te rog, peste amănunte.

— Bine. Din discuţia maeştrilor n-am înţeles prea mare lucru, dar în cîteva minute aveam în buzunar cele trei declaraţii. Maeştrii au fost amabili şi m-au informat că unii dintre colegii lor plecaseră la Sala Colonadelor să joace o partidă sau două. „Ca să se obişnuiască" — mi-au spus ei — „cu tabla şi figurile, cu atmosfera sălii". M-am aruncat în buna şi vechea noastră „Pobedă" şi în cîteva minute eram în Sala Colonadelor, unde am găsit alţi patru maeştri, cărora le-am luat declaraţii.

— Martin Dacosta era printre ei?

— Nu. Plecase de dimineață de la hotel, împreună cu secretarul său, și de atunci nu-l mai văzuse nimeni. Aveam deci șapte declarații. Pe maestrul Johannson l-am găsit la prînz, în restaurantul hotelului, iar pe maestrul Petrov după-masă, la Muzeul de artă, pierdut în contemplarea unor tablouri din Galeria universală. Prin urmare, nouă declarații se aflau însemnate pe filele carnetului meu de notițe. Mai lipsea una.

— A lui Martin Dacosta.

— Exact... și era ora șase după-masă. Am trimis „Pobeda“ la redacție, cu materialul, iar eu i-am telefonat „Bătrînului“, explicîndu-i cum stau lucrurile. „Cum“ — a strigat la mine —, „tocmai maestrul Dacosta lipsește ?!“ Apoi mi-a notificat să nu mă întorc la redacție fără a zecea declarație. Am pornit prin oraș, la întîmplare, înarmat numai cu încrederea mea nețărmurită în muza noastră, a reporterilor, care, speram, îmi va călăuzi pașii. Din jumătate în jumătate de oră telefonam la „Athénée Palace“ și întrebam dacă maestrul s-a întors.

— Și ți-a călăuzit pașii... muza dumitale ?

— Da, dar numai după ce mi-a pus la grea încercare răbdarea. Așa e ea, răutăcioasă... Dar pînă la urmă se dovedi totuși a fi fată bună. L-am descoperit pe viitorul autor al celei de-a zecea declarații abia la miezul nopții, la barul „Continental“. Dacosta, vreau să spun marele maestru internațional Martin Dacosta, era beat turtă.

Reporterul se opri din plimbarea lui prin cameră și se uită la Ciuperceanu să vadă ce efect au cele relatate de el. Dar secretarul federației de șah nici nu clipi :

— Fiecare, zise, își poate petrece timpul liber cum dorește. Îmi permit să-ți atrag atenția însă că ai omis să-mi vorbești de Dick.

— Ajung numaidecît și acolo. Prin urmare, m-am prezentat la masa maestrului, care se afla în tovărășia secretarului său, i-am spus cine sînt și ce doresc de la el. Mi-a făcut declarația pe care o cunoști din ziar și mi-a repetat-o de zece ori. M-am dus la telefon și am chemat la redacție. Ziarul era gata pentru tipar, numai cîteva rînduri erau albe, acolo unde urma să apară declarația lui Martin Dacosta. I-am dictat-o „Bătrînului“ la telefon, adăugînd că nu se poate pune prea mare temei pe această declarație, dat fiind starea de ebrietate înaintată a maestrului. Dar „Bătrînul“ a fost de părere s-o publicăm totuși. „Și înainte de turneele de la Chamonix și de la Stockholm“ — spunea —, „Martin Dacosta a făcut presei declarații identice. De ce n-ar vorbi la fel și înainte de turneul de la București ? Eu cred că ar fi făcut declarația

asta chiar dacă ar fi băut numai lapte." Am uitat să-ți spun că „Bătrînul" e un bun jucător de şah şi că urmăreşte cu pasiune toate competiţiile. Mi-e teamă că va trebui să-mi procuri, pentru el, bilete la turneul care începe astăzi. Am auzit că cele trei mii de locuri ale sălii sînt vîndute pentru toate cele patrusprezece zile ale turneului.

— Iți procur, zise Ciuperceanu sec, dar cu o singură condiţie: Ca în următoarele cinci minute, în cel mult cinci minute, să lămureşti chestiunea cu Dick.

Dinu Romanescu începu să rîdă. Pe urmă se aşeză în fotoliu, întinse picioarele după obiceiul lui şi spuse cu sinceritate:

— Nu ştiu nimic, dar absolut nimic despre acest Dick al dumitale. Adineauri, cînd ţi-am spus că a fost o vorbă aruncată la întîmplare, n-am minţit. Este adevărul adevărat.

— Bine, dar numele acesta, de unde îl cunoşti?

— E simplu. După ce am terminat convorbirea cu „Bătrînul", mi-am făcut o socoteală: Este firesc, mi-am zis, că în ajunul începerii marelui turneu, unii maeştri discută probleme de şah, alţii se obişnuiesc cu atmosfera sălii în care vor juca, iar alţii se odihnesc vizitînd muzee. Dar dacă unul dintre ei se îmbată chiar în noaptea precedentă şi afirmă că e într-o formă excelentă, apoi acesta e un fenomen neobisnuit, care merită să fie studiat mai îndeaproape. M-am întors deci la masa lui Dacosta, care, de altfel, mă invitase, şi am stat vreme de un ceas. Iţi pot afirma, cu toată certitudinea, că acest mare maestru a absorbit în noaptea asta o asemenea cantitate de rachiu, încît n-are să poată juca astăzi nu numai şah, dar nici măcar popice. În drum spre federaţie, am trecut pe la hotel şi am întrebat portarul la ce oră s-a întors. „Puţin după ce am intrat în schimb" — mi-a răspuns. „Cînd ai intrat în schimb?" „La ora şapte dimineaţa". Pe urmă mi-a spus confidenţial că au trebuit să-i care, pe maestru şi pe secretarul maestrului, pe sus, pînă în camerele lor.

— Mai ai treizeci de secunde, zise Ciuperceanu consultîndu-şi ceasul, ca să-mi spui ce ştii despre Dick.

— În timp ce stăteam cu ei la masă, secretarul îi spunea mereu Dick. Asta-i tot. Altceva nu ştiu.

Ciuperceanu se gîndi o vreme. Pe urmă spuse cam dezamăgit:

— Intr-adevăr, mare lucru n-ai reuşit să-mi spui.

Reporterul se sculă şi se înclină:

— Imi pare foarte rău. E oare atît de important numele cu care secretarul se adresa maestrului? De fapt, mi-a făcut impresia că între

ei sînt mai degrabă relații de prietenie decît de la patron la salariat. In orice caz, acest Miller îl tutuia pe maestru.

Ciuperceanu tresări:

— Miller ai spus?

— Da, Miller. Așa îl cheamă pe secretar, Jeffrey Miller.

Se scotoci prin buzunare:

— Mi-a dat și o carte de vizită.

Secretarul federației rămăsese cu privirea pierdută pe peretele din fața lui. „Jeffrey Miller"... murmura mereu, „Jeffrey Miller"... Deodată păru să-și amintească:

— Jeff „Inginerul"!

— Da, răspunse reporterul. Așa îi spunea Dacosta, Jeff. Iar o dată l-am auzit cînd îi spunea „Mai toarnă un păhărel, inginerule." Vorbea englezește, limbă pe care o cunosc destul de bine și nu cred să mă fi înșelat.

Anton Ciuperceanu se sculă și începu să se învîrtească prin încăpere ca un leu în cușcă, tot bolborosind cuvinte pe care celălalt nu le înțelegea.

La un moment dat, reporterului i se păru însă că aude următoarea frază, cam ciudată și pentru el de neînțeles:

— Am putea pune bazele unei asociații a foștilor deținuți de la închisoarea La Plata...

CAPITOLUL AL ȘASELEA

Unde prietenul nostru Anton Ciuperceanu ia o hotărîre neașteptată

Faptele au dovedit că reporterul Dinu Romanescu s-a înșelat amarnic atunci cînd a crezut că absorbirea unei cantități mari de alcool îl va împiedica pe maestrul Martin Dacosta să joace în prima zi a turneului. Nu numai că a jucat, dar a și cîștigat, în fața maestrului Sperlinger, care a abandonat după a douăzeci și opta mutare. De asemenea, a cîștigat și în următoarele două runde ale turneului.

In dimineața zilei de 18 martie, după a treia zi a turneului, maestrul Johannson, care cu o seară înainte dăduse mutarea în plic, a căzut de acord asupra remizei în partida cu maestrul Macpherson. In fruntea clasamentului, pe primele trei locuri, se aflau maeștrii Dacosta, Cered-

nikov şi Agostini, cu cîte trei puncte din trei posibile: pe următoarele trei locuri se clasaseră maeştrii Levinson, Johannson şi compatriotul nostru Victor Ursu, cu cîte două puncte şi jumătate; pe locurile şapte şi opt, maeştrii Petrov şi Macek, cu cîte un punct şi jumătate; iar pe locul nouă maestrul Macpherson, care obţinuse un punct, remizînd cu Johannson şi cu Ursu, după ce pierduse la Agostini.

Partidele primelor trei runde au fost foarte strînse. Participanţii au dovedit hotărîre fermă de a cîştiga, nu s-au sfiit să intre în poziţii dificile şi au clădit combinaţii strategice îndrăzneţe şi spectaculoase. De altfel, din cele douăzeci şi una de partide disputate în aceste trei runde, numai cinci s-au terminat prin remiză, ceea ce dovedeşte cu prisosinţă că, în general, nu s-a folosit jocul poziţional, ci lupta deschisă.

In fiecare dimineaţă, la biroul de presă al Sălii Colonadelor soseau ziare şi reviste şahiste din numeroase ţări, aduse printr-un serviciu special de poştă aeriană. Presa străină publica reportaje din Sala Colonadelor, comentarii la diferite partide jucate, clasamente, pronosticuri. Toate ziarele şi revistele erau de acord că forţele ce se ciocnesc şi nivelul la care se desfăşoară partidele confirmă tradiţia bine stabilită a „turneului de primăvară", care constituie unul dintre evenimentele remarcabile ale vieţii şahiste internaţionale, o adevărată trecere în revistă a forţelor şi cunoştinţelor celor mai buni şahişti din lume.

Revista sovietică „Şahmatnîi Jurnal" scria: „Intr-o asemenea competiţie de mare anvergură, în care se întîlnesc jucători cu excepţională putere de calculare a combinaţiilor şi în acelaşi timp îndrăzneţi, nu se poate cîştiga... nepierzînd. De aceea, remizele sînt rare, iar partidele se caracterizează printr-o deosebită combativitate..."

Sub semnătura trimisului ei special, Filippo Nardi, revista „Cronaca degli scacchi" din Milano afirma: „Cele 21 de partide jucate în primele trei runde s-au prezentat la nivelul cel mai înalt al cunoştinţelor teoretice şi practice actuale în domeniul şahului. Mai sînt zece runde în care se vor juca încă 70 de partide, pe care iubitorii şahului din lumea întreagă le aşteaptă nu numai cu curiozitate sportivă, dar ca pe un excepţional material documentar, un material de studiu asupra şahului modern..."

In „Der Abend" din Berlin, Trude Hartmann făcea o judicioasă analiză a cauzelor pentru care maestrul Sperlinger se clasase numai pe locurile 10—12, cu o jumătate de punct obţinută în partida nedecisă cu maestrul Levinson. „Sorţii nu i-au fost favorabili compatriotului nostru" — scria Trude Hartmann. „El a fost primul care a jucat cu

Dacosta şi prima victimă a marelui maestru american Poate că această situaţie a acţionat ca un factor psihologic deprimant... Turneul de la Bucureşti a demonstrat că, în concepţia modernă despre şah, elementul surpriză nu este chiar atît de redus şi că, într-o competiţie de mare anvergură, nu predomină numai rezultatele normale prin jocul poziţional..."

Toate celelalte reviste aduceau comentarii asemănătoare, pe acelaşi ton. Organizatorii turneului de la Bucureşti aveau deci toate motivele să fie mai mult decît mulţumiţi, avînd în vedere succesul deplin înregistrat de competiţie.

Cu toate acestea, înfăţişarea unuia dintre organizatori nu reflecta cituşi de puţin o asemenea mulţumire. Este vorba de prietenul nostru Anton Ciuperceanu, care, în cele trei zile de cînd începuse turneul, devenise de nerecunoscut Umbla tot timpul preocupat, dormea foarte puţin, slăbise şi se trăsese la faţă, era irascibil şi biata tovarăşă Olga trebuise nu o dată să rabde ieşirile lui nervoase şi exagerat de severe.

In dimineaţa asta, dimineaţa zilei de 18 martie, Anton Ciuperceanu părea mai obosit şi mai preocupat ca oricînd. Cînd a stat de vorbă cu preşedintele federaţiei noastre de şah, acesta observase starea lui Anton Ciuperceanu dar o pusese pe seama surmenajului. Organizarea „turneului de primăvară" căzuse, în bună parte, în sarcina secretarului federaţiei, care lucrase foarte mult în ultima vreme. Aşa se face că preşedintele nu dăduse prea mare atenţie aerului preocupat şi nervozităţii lui Ciuperceanu, mulţumindu-se să-şi noteze în agenda de birou ca, imediat după terminarea competiţiei, să-i acorde secretarului federaţiei un concediu de odihnă.

Cititorul îşi imaginează, desigur, motivele pentru care prietenul nostru Anton Ciuperceanu era atît de preocupat. Sînt motivele care preocupau, în acelaşi timp, pe alţi doi iubitori ai jocului de şah, aflaţi în două părţi opuse ale lumii: profesorul Roland Despreux, care era acum la Amsterdam, şi Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires.

„Iţi cer să taci" — îi spusese profesorul Despreux lui Anton Ciuperceanu, după ce-i adusese la cunoştinţă cele conţinute în scrisoarea sosită de la Buenos Aires. „Iţi cer să taci, cel puţin deocamdată. Asta, din două motive: în primul rînd pentru că prietenul meu Garcia-Gomez se poate înşela şi Martin Dacosta să nu fie una şi aceeaşi persoană cu măsluitorul şi fostul puşcăriaş Dick Martin: în al doilea rînd, fiindcă turneul de la Bucureşti, această frumoasă competiţie aşteptată cu atîta nerăbdare de iubitorii şahului din toată lumea, nu trebuie să fie umbrit

de asemenea lucruri... asemenea lucruri... respingătoare. Da, acesta este cuvîntul: respingătoare".

Acum, primul dintre aceste motive dispăruse. Dacosta era indubitabil Dick Martin. In această privință, mărturia adusă de reporterul Romanescu era edificatoare. Iată deci că „măsluitorul și fostul pușcăriaș" — cum se exprimase profesorul Despreux —, era unul dintre participanții turneului de la București. „Măsluitorul și fostul pușcăriaș" era partenerul a nouă mari maestri internaționali, al unora dintre cei mai buni jucători de șah din lume. Iar „secretarul" său, acest Jeffrey Miller, era plămădit din același aluat cu prietenul său Dick Martin.

Cu cîteva zile în urmă, Ciuperceanu îl condusese pe profesorul Despreux la aeroportul Băneasa. In timp ce schimbau o strîngere de mînă, la despărțire, președintele federației internaționale îi spusese:

— Ți-am împărtășit îndoielile mele cu privire la Martin Dacosta și ți-am arătat scrisoarea domnului Garcia-Gomez pentru că socotesc că măcar unul dintre organizatorii turneului de la București trebuie să fie informat în această chestiune. Urmărește jocul lui Dacosta, supraveghează comportarea lui în timpul competiției. Dacă intervine ceva deosebit, o situație nouă, neprevăzută, socotește-te dezlegat de promisiunea ce mi-ai făcut. Intr-un asemenea caz, las la aprecierea dumitale dacă să păstrezi în continuare discreția asupra celor aflate.

Acestea au fost ultimele cuvinte pe care i le spusese profesorul. Cîteva minute după aceea, cvadrimotorul argintiu se ridica lin de pe sol, lăsînd pe secretarul federației noastre de șah pradă gîndurilor sale întunecate.

La toate acestea se gîndea Anton Ciuperceanu în dimineața zilei de 18 martie, plimbîndu-se cu înverșunare în biroul său. Era singur în sediul federației. Toți ceilalți se aflau în Sala Colonadelor, unde urmau să înceapă partidele celei de-a patra runde; pînă și tovarășa Olga, care fusese delașată, pe întreaga durată a competiției, ca dactilografă pe lîngă biroul de presă al turneului.

„Ce să fac?" — se frămînta secretarul federației noastre de șah. De mii de ori își pusese în ultimele zile această întrebare: „Ce să fac? Ce să fac?" De cîteva ori se apropiase de președintele federației și voise să-i relateze tot ce știa despre Martin Dacosta. Dar întotdeauna se răzgîndise în ultima clipă. „Ce să fac? Ce să fac?"

De cîteva ori se așezase la biroul său și începuse o scrisoare către profesorul Roland Despreux, dar de fiecare dată rupsese hîrtia după primele cuvinte. Profesorul Roland Despreux era departe, la Amster-

dam, la mii de kilometri. Scrisoarea ar ajunge tîrziu, răspunsul şi mai tîrziu. Şi apoi, cu ce-l putea ajuta profesorul Despreux ?

Anton Ciupercearu cîntărise toate soluţiile. Ar fi putut, desigur, să convoace o conferinţă de presă şi să dea în vileag adevărata identitate a lui Martin Dacosta, după care juriul internaţional al turneului ar hotărî eliminarea din competiţie a acestui element dubios şi anularea partidelor pe care le jucase pînă atunci. Fără îndoială că o asemenea hotărîre a juriului ar avea aprobarea deplină a profesorului Despreux, în calitatea sa de preşedinte al Federaţiei internaţionale de şah.

Dar aceasta ar fi însemnat un scandal de proporţii uriaşe în lumea şahului. Existau, în Occident, o seamă de publicaţii şahiste, reprezentînd cercurile cele mai reacţionare, care ar fi interpretat cu totul tendenţios o asemenea hotărîre luată de juriul turneului...

Tînărul se trînti în fotoliu, cu capul în mîini. „Ce să fac ? Ce să fac ?"

Stătu o vreme cu ochii închişi, apoi sări în picioare, sub imboldul unei hotărîri subite. Îşi consultă ceasul : trecuse de ora nouă. Mai era aproape un ceas pînă la începerea partidelor rundei a patra. Îşi luă în grabă pardesiul şi pălăria, apoi coborî scările sărind treptele cîte două.

În stradă avu şansa să găsească imediat un taximetru liber.

— La hotelul „Athénée Palace", îi spuse şoferului.

Ajuns la destinaţie, se adresă funcţionarului de la poarta hotelului :

— Vreau să vorbesc cu domnul Dacosta. Martin Dacosta din Buenos Aires.

(Continuarea în numărul viitor)

Tiparul : Combinatul poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodylu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PRETUL 1 LEU